

Vlastiveda

Charakteristika predmetu

Vlastiveda v 3. a 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojím zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme (či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i.) a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie.

Vlastivedné – motivačné poznávanie začína v 1. a 2. ročníku (prvouka) spoznávaním okolia školy a bydliska a postojmi k spoločnosti, pokračuje v 3. ročníku (Moja obec) a končí vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku).

Vlastiveda v 3. ročníku (Moja obec) je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmami z vlastnej obce (okolie školy) v časových premenách jednotlivých ročných období (aj s aspektom starostlivosti o bezpečnosť a zdravie). Nezastupiteľná je vlastivedná vychádzka, ktorá má motivačno-heuristický charakter. Vybrané témy, napr. orientácia v okolí školy, sa odporúča realizovať formou pozorovania mimo triedy, ak sú na to možnosti. Delí sa na spoznávanie miestnej krajiny (jednoduchá práca s nákresmi) a orientáciu v čase (plynutie kalendárneho a školského roka, významné sviatky počas roka, tradície a i.). Na ne nadväzuje rozprávanie o doprave, o pamätihodnostiach. Osobitá pozornosť sa venuje pozorovaniu, skúmaniu prírody, jej zložiek, ale rovnako aj pamiatok v okolitej krajine.

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiaci spoznajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Tieto cesty sa realizujú prostredníctvom „výletov“ od Tatier k Dunaju, od Dunaja k Hornádu, od Hornádu po Dunajec. Výlety po Slovensku sú zamerané na zážitkové (názorné) spoznávanie regiónov. Dôraz je na práci s mapami, príbehmi a ilustráciami. Mapy použité v 3. a 4. ročníku sú zamerané a prispôsobené vyučovaniu vlastivedy. Každý zemepisný názov z textu nájdú žiaci na mape, obrázku aj kresbe. Používajú sa veľmi jednoduché mapy, ktoré pri ústnom, či písomnom preverovaní vedomostí pomáhajú žiakom (nič sa neučia naspamäť). Základ tvorí „Čítanie mapy – prstom po mape“ a prerozprávanie príbehov podľa obrázkov.

ISCED 1 – primárne vzdelávanie	
Názov predmetu:	Vlastiveda
Ročník:	štvrtý
Časová dotácia:	2 h týždenne/ 66 h ročne
Počet hodín v ŠVP:	2 h
Počet hodín v ŠKVP:	0 h
Vyučovací jazyk:	slovenský

Učebné osnovy

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

KOMPETENCIE

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,
- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,
- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôsobenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií,
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Slovensko (66 h)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vyjadriť vlastnými slovami, čo je mapa, ✓ identifikovať znaky na mape (farby, tvary), ✓ odmerať podľa nakreslenej 	<p>vlastivedná mapa Slovenska, znaky na mape a v legende, svetové strany na mape, poloha miestnej krajiny na Slovensku, význam modrej, hnedej a</p>

<p>(grafickej) mierky vzdialenosti na mape,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ukázať polohu Slovenska na mape sveta a Európy, ✓ ukázať na mape Slovenska svoju obec, ✓ porozprávať o ceste od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie) – „Čítanie z mapy = prstom po mape“, ✓ pátrať po obrazovom materiáli (internet, médiá) z cesty a interpretovať ho, ✓ odlíšiť na ceste od Tatier k Dunaju tri známe pohoria a tri kotliny, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Tatier k Dunaju, ✓ porozprávať o ceste od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí – „Čítajú z mapy = prstom po mape“, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Dunaja po Hornád, ✓ opísať výlet od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš - „Čítanie z mapy = prstom po mape“, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty po hradoch na východe Slovenska, ✓ identifikovať päť najvýznamnejších kultúrohistorických pamiatok Slovenska na mape, ✓ vytvoriť zoznam desiatich prírodných divov Slovenska, ✓ rozlíšiť pomocou mapy najvýznamnejšie cesty Slovenskom, ✓ zistiť na obrázkoch, ako sa krajina Slovenska menila (historické 	<p>zelenej farby na mape, kreslená mierka</p> <p>Tatry, Nízke Tatry, Pieniny, Malá Fatra, Veľká Fatra, Poľana, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy, Slovenské Rudohorie, Podunajská nížina, Východoslovenská nížina, Záhorská nížina, Váh, Dunaj, Hron, Dunajec, Demänovské jaskyne, Domica</p> <p>listnaté, zmiešané a ihličnaté lesy, TANAP</p> <p>pamiatky (UNESCO) Slovenska (Bardejov, Vlkolínec, Banská Štiavnica s okolím, Spišský hrad a okolie, jaskyne Slovenského krasu, bukové lesy Východných Karpát, Levoča, drevené kostolíky)</p> <p>Bratislava, Košice, Trnava</p> <p>Bratislavský hrad, Devín, Trenčiansky hrad, Bojnický zámok a zoo, Dunaj, Nitriansky hrad, Žilina, Kysuce, Martin, Strečno, Orava, Oravský hrad a priehrada, Horehronie, Banská Bystrica, Zvolenský zámok, Spiš, Poprad, Prešov</p> <p>Konštantín (Cyril) a Metod, Svätoplukove prúty, vpády Tatárov a Turkov, Mária Terézia, Ľudovít Štúr, prvá svetová vojna, Milan Rastislav Štefánik, Tomáš Garrigue Masaryk, druhá svetová vojna, samostatná Slovenská republika, naše štátne symboly</p>
---	--

obrazy), ✓ vytvoriť plán cesty po Slovensku.	
---	--

Výlety po Slovensku – „Čítanie z mapy = prstom po mape“

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiak vie/dokáže spoznať najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov.

- ✓ Od Tatier k Dunaju (Bratislava) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie)
- ✓ od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí
- ✓ od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš

PRIEREZOVÉ TÉMY

Sú integrované do jednotlivých tematických celkov.

METÓDY, FORMY A POSTUPY VYUČOVANIA

Motivačné metódy- motivačné rozprávanie, rozhovor, demonštrácia.

- *Expozičné metódy*- metódy k vyvodzovaniu nového učiva: metódy slovného prejavu, práce s učebnicou, metódy zmyslového nazerania - pozorovanie, počúvanie, vyhľadávania informácií, brainstormingu, a metódy práce s mapou.
- *Fixačné metódy* - vedú k upevňovaniu, precvičovaniu poznatkov - metódy ústneho opakovania, metódy písomného opakovania úloh - frontálne písomne práce, zápisy prebratého učiva, samostatné riešenie úloh práce s internetom opisu udalostí, javov a vecí porovnávanie, plánovania,

Diagnostické metódy - metódy ústneho preverovania a klasifikácie

Formy vyučovania vlastivedy:

- skupinové vyučovanie,
- problémové vyučovanie,
- projektové vyučovanie,
- exkurzia a vychádzka

UČEBNÉ ZDROJE

- učebnice
- internet, odborná literatúra
- vlastné materiály

HODNOTENIE PREDMETU

Pri hodnotení žiakov v 4. ročníku vychádzame z Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s účinnosťou od 1. 5. 2011.

Žiaci sú hodnotení stupnicou známok 1 – 5. Hodnotenie učebných výsledkov žiakov budeme zisťovať týmito metódami:

- sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka,
- sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôznymi druhmi skúšok: ústnymi, písomnými a didaktickými testami,
- analýzou výsledkov praktických činností žiaka,
- prostredníctvom prezentácie projektov,
- sebahodnotenie

Percentuálne hodnotenie:

100% - 90% = 1

89% - 75% = 2

74% - 50% = 3

49% - 30% = 4

29% - 0% = 5